

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 252/2011-66

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti Z. F., K., právne zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Z. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Z. F. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré mu j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť trovy konania Z. F. v sume 471,28 € (slovom štyristosedemdesiatjeden eur a dvadsaťosem centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť trovy konania Z. F. v sume 471,28 € (slovom štyristosedemdesiatjeden eur a dvadsaťosem centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 20. apríla 2011 doručené podanie Z. F., K. (ďalej len „sťažovateľ“), z obsahu ktorého vyplývalo, že sa sťažuje na postup Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002, v ktorom malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ vystupuje v tomto konaní ako navrhovateľ. Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu a uznesením č. k. IV. ÚS 252/2011-20 zo 16. júna 2011 mu ustanovil za právnu zástupkyňu v konaní pred ústavným súdom advokátku JUDr. I. R., K.

Právna zástupkyňa sťažovateľa doplnila podaním doručeným ústavnému súdu 15. augusta 2011 pôvodné podanie sťažovateľa a okrem iného v ňom uviedla:

«Je pravdou, že sťažovateľ, na prvej strane svojej sťažnosti uvádza, že svoju sťažnosť „uplatňuje“ proti Okresnému súdu Košice II. ale na strane osem svojej sťažnosti uvádza, že žiada aby Ústavný súd vydal rozhodnutie o uhradení nemajetkovej ujmy vo výške 150 000 € Okresným súdom Košice II. a 33 000 € Najvyšším súdom SR za ich „úmyselné prietahy v súdom konaní“.

Je teda nesporné, že sťažovateľ sa domáha ochrany svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Tak v konaní I. stupňového súdu -Okresného súdu Košice II. ako aj dovolacieho súdu - Najvyššieho súdu SR.

Svedčí o tom aj konštatovanie sťažovateľa na strane osem jeho sťažnosti v ktorej poukazuje na nečinnosť a zodpovednosť za neprimeranú dĺžku konania, ktorá je podľa jeho názoru na strane Okresného súdu Košice II. a je za ňu zodpovedný aj „za ďalšie roky nečinnosťou Najvyšší súd SR“.

Ako vyplýva z obsahu sťažnosti aj z priložených príloh, sťažovateľ podal návrh na začatie konania o ktorom tvrdí, že v ňom dochádza k prietahom dňa 25. 7. 2000. V tejto súvislosti nie je podstatné, že vec je vedená na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 20 C 949/02 keďže zodpovednosť za plynulý priebeh konania, ktorého zmyslom má byť rýchla a účinná ochrana práv účastníkov konania je na strane vo veci konajúceho súdu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva postup súdu v predmetnom konaní ako vyplýva z údajov uvedených sťažovateľom prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 20. 4. 2004 teda takmer štyri roky po podaní žaloby. Z prehľadu predloženého sťažovateľom ďalej vyplýva, že súd nariad'oval v predmetnej veci pomerne veľký počet pojednávanií. Aktivita súdu spočívajúca v nariad'ovaní veľkého počtu pojednávanií neznamená zakaždým efektívnu činnosť súdu. ...

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukazuje na skutočnosti, ktoré podľa jeho názoru svedčia o porušovaní jeho práva v primeranej lehote a bez zbytočných prietahov. Tieto skutočnosti považujem za potrebné doplniť.

Najvyšší súd SR rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením sp. zn. 3Cdo 267/2009 zo dňa 14. 3. 2011 tak, že rozsudok Okresného súdu Košice II. z 11. 12. 2007 sp. zn. 20 C 949/2002-698 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. 10. 2008 sp. zn. 5 Co 62/2008 zrušil a vrátil vec Okresnému súdu Košice II. na nové konanie a rozhodnutie.

Z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu vyplýva, že z podaní žalobcu z 18. 11. 2005 z 20. 1. 2005 z 22. 12. 2005 z 29. 12. 2005 a z 21. 6. 2006 vyplýva, že sťažovateľ navrhol aby súd pripustil pristúpenie ďalších osôb, ako ďalších účastníkov konania na strane žalovaných. Dovolací súd poukazuje aj na to, že z obsahu podania sťažovateľa z 9. 1. 2006 je zrejmé, že sa domáhal rozšírenia žaloby o jeho mzdové nároky celkom vo výške 1 546 542 SK.

Dovolací súd poukazuje na to, že súd sa týmito procesnými návrhmi sťažovateľa nezaoberal a odvolací súd túto procesnú nesprávnosť postupu súdu I. stupňa prehliadol.

Aj keď uvedené procesné úkony nemali všetky predpísané náležitosti, podľa názoru odvolacieho súdu je z nich zrejmé, že sťažovateľovi išlo o to, aby do konania pristúpili ním označené fyzické osoby na strane žalovaných a aby bola pripustená zmena jeho žaloby. Vzhľadom na to, že išlo o odstrániteľné vady podania mal súd v súlade s ustanovením § 43 ods. 1 O. s. p. vyzvať sťažovateľa aby tieto podania doplnil alebo opravil v určenej lehote a vhodným spôsobom mu mal uviesť ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Je však nesporné, že súd I. stupňa takýmto spôsobom nepostupoval. Odňal tým sťažovateľovi možnosť konať pred súdom, čím zaťažil svoj postup vadou, ktorá bola dôvodom na zrušenie jeho rozhodnutia dovolacím súdom.

Súd I. stupňa si túto okolnosť aj uvedomoval, pretože ako vyplýva z odôvodnenia jeho rozsudku zo dňa 11. 12. 2007 „v konaní žiadnych ďalších účastníkov nevypočúval pretože podľa úkonu právnej zástupkyne žalobcu vykonaného na pojednávaní 4. 1. 2005 voči všetkým označeným účastníkom zobrala návrh späť avšak konanie voči ním súd nezastavoval pretože nebolo rozhodnuté o ich vstupe do konania“. Aj keď z citovanej časti odôvodnenia rozsudku súdu I. stupňa je zrejmé, že sa zaoberá podaniami sťažovateľa, ktoré boli súdu doručené do 4. 1. 2005. Je z neho zreteľný postup súdu, ktorý nenakladal s podaniami sťažovateľa zákonom predpísaným spôsobom. V žiadnom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku totiž nemožno nájsť ospravedlnenie pre postup súdu, ktorý podanie ktorým účastník konania navrhuje aby do konania vstúpi ďalší účastník nechal bez povšimnutia. Súd môže pripustiť vstup iného účastníka do konania, ak tak navrhne účastník konania alebo v prípade že nie sú splnené zákonom stanovené podmienky na takýto vstup, pripustiť ho nemusí. Nie je však možné, aby o takomto úkone účastníka konania nerozhodol.

Rovnako to platí aj pre zmenu návrhu podľa ustanovenie § 95 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Z rozhodnutia dovolacieho súdu teda nepochybne vyplýva, že tým že súd I. stupňa nepostupoval zákonným spôsobom a nerozhodol o pripustení a zmene návrhu žalobcu zťažil konanie o návrhu žalobcu ďalšími zbytočnými prietahmi a prispel k jeho neprimeranej dĺžke. Tým, že od roku 2005 resp. 2006 nerozhodol o procesných návrhoch žalobcu zaviniť, že v roku 2011 sa konanie žalobcu vrátilo do štádia, v ktorom sa nachádzalo v roku 2005. resp. 2006.

Z tohto hľadiska je Okresný súd Košice II. zodpovedný nie len za dĺžku konania od podania žaloby do vynesenia jeho rozsudku ale aj za tú dobu konania ktorá nasledovala po vnesení jeho rozsudku. So zreteľom na uvedenú vadu bolo totiž odvolacie konanie aj dovolacie konanie dobou o ktorú predĺžil čas konania svojim neprávny postupom I. stupňový súd.

Vo vzťahu k dovolaciemu konaniu na neprimeranú dĺžku, ktorého sťažovateľ rovnako vo svojej sťažnosti poukazuje si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že z obsahu spisu vyplýva, že sťažovateľ sa opakovane pred súdom I. stupňa domáhal aby súd konal bez prietahov. Aj keby najvyššiemu súdu, súdiac podľa listín ním predložených ústavnému súdu neadresoval sťažnosť na prietahy v konaní z obsahu spisu bolo zrejmé, že sa sťažovateľ aktívne domáhal plynulého postupu v konaní a na prietahy upozorňoval (Strana 3 vyjadrenia Ústavného súdu SR sp. zn. Spr 489/2010, Spr 490/2010 a Spr 491/2010 zo dňa 7. 6. 2010). Napriek tomu, že vyššie citované rozhodnutie dovolacieho súdu bolo vydané dňa 14. 3. 2011 sťažnosť sťažovateľa bola podaná dňa 20. 4. 2011 so zreteľom na ustanovenie § 53 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Je nepochybné, že sťažovateľ sa mohol aj pri preňho najnevýhodnejšom výklade citovaného zákonného ustanovenia dozvedieť o tom, že dovolací súd v jeho veci rozhodol dňa 14. 3. 2011. Aj v takomto prípade však jeho sťažnosť nie je vo vzťahu k dovolaciemu konaniu podaná oneskorene.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa

- na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a

- právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru, bolo postupom Okresného súdu Košice II. vo veci vedenej o návrhu sťažovateľa zo dňa 25. 7. 2000 vedenej pod sp. zn. 20 C 949/2002 a postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 267/2009 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II. konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 20 C 949/2002 bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice II. pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 150 000 €, ktoré je mu povinný zaplatiť Okresný súd Košice II. a primerané finančné zadosťučinenie vo výške 33 000 € ktoré je mu povinný zaplatiť Najvyšší súd SR.

Okresný súd Košice II. a Najvyšší súd SR sú povinní nahradiť navrhovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil dôvody na jej odmietnutie v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002, a preto uznesením č. k. IV. ÚS 252/2011-32 z 24. augusta 2011 prijal sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľa odmietol.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd (12. septembra 2011) a právnu zástupkyňu sťažovateľa (29. septembra 2011), aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na súhlas obidvoch

účastníkov a v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil ústavný súd od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

K prijatej sťažnosti sa vyjadril okresný súd, zastúpený jeho podpredsedníčkou JUDr. S. G., prípisom sp. zn. 1 SprV/572/2011 z 22. septembra 2011 doručeným ústavnému súdu 29. septembra 2011. Podpredsedníčka vo vyjadrení uviedla niektoré úkony, ktoré podľa zistenia ústavného súdu zo spisu zodpovedajú obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, a k veci ďalej uviedla:

„Po oboznámení sa s predloženou sťažnosťou a napadnutým spisom tunajšieho súdu, v ktorom sú namietané prieťahy v konaní, Vám predkladám nasledujúce stanovisko:

Po podaní žaloby bol sťažovateľ vyzvaný na odstránenie väd podania a zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh. Následne bolo konanie pre neodstránenie väd zastavené uznesením zo dňa 1. 6. 2001 a po podaní odvolania bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, ktorý uznesenie tunajšieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Po vrátení spisu došlo k vylúčeniu zákonného sudcu JUDr. F. Č. z prejednávania predmetnej veci a následne k ďalšej zmene zákonného sudcu v súlade s rozvrhom práce tunajšieho súdu pre príslušný kalendárny rok.

Po naštudovaní predmetného spisu novou zákonnou sudkyňou JUDr. S. Z. (spis obsahoval v čase pridelenia - 16. 4. 2003-viac ako 150 strán) bol ňou dňa 24. 11. 2003 určený termín pojednávania na deň 3. 2. 2004.

Ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 20. 4. 2004, 29. 6. 2004 a 4. 1. 2005. Uznesením z uvedeného dňa bolo rozhodnuté o procesnom návrhu sťažovateľa, proti ktorému bolo podané odvolanie, preto bol spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Po jeho vrátení bol dňa 8. 6. 2005 určený termín pojednávania na 8. 11. 2005. Pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 8. 2006 a bolo zmenené uznesením zo dňa 22. 9. 2006 (na žiadosť pôvodne ustanovenej znalkyne pre jej pracovnú zaneprázdnenosť).

Znalecký posudok bol po opakovaných urgenciách doručený súdu v novembri 2007. Bezprostredne po jeho doručení bolo určené pojednávanie na deň 11. 12. 2007. Na tomto pojednávaní bolo vo veci rozhodnuté.

Proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie. V dôsledku podaného odvolania a po vykonaní potrebných úkonov bol spis dňa 10. 3. 2008 predložený na rozhodnutie odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 10. 11. 2008, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu potvrdený. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 28. 11. 2008.

Po doručení rozsudku odvolacieho súdu doručil sťažovateľ dňa 24. 11. 2008 súdu podanie označené ako „odvolanie“. Uznesením zo dňa 16. 12. 2008 bol vyzvaný na doplnenie svojho podania z uvedeného dňa.

Dňa 5. 2. 2009 bolo sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie a uznesením zo dňa 16. 2. 2009 mu bol ustanovený právny zástupca. Dňa 19. 3. 2009 bol spis predložený Najvyššiemu súdu SR v Bratislave, ktorý ho 3. 4. 2009 vrátil tunajšiemu súdu na doplnenie dovolania. Na základe pokynu dovolacieho súdu bola dňa 7. 4. 2009 vypracovaná výzva pre právneho zástupcu sťažovateľa, na ktorú nereagoval, preto mu bola uložená poriadková pokuta.

Dňa 24. 9. 2009 bol spis opakovane predložený Najvyššiemu súdu SR v Bratislave, na ktorom sa nachádzal do 25. 3. 2011, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým boli rozsudky tunajšieho a odvolacieho Krajského súdu v Košiciach zrušené.

Z vyššie uvedenej chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že v danom konaní nedošlo zo strany súdu k dlhodobým obdobiam úplnej nečinnosti. Pri posudzovaní dĺžky konania je potrebné zohľadniť predovšetkým skutočnosť, že sťažovateľ podal neúplný a nejasný návrh, preto bol vyzvaný na odstránenie jeho väd, opakovane podával do spisu podania, s ktorými bolo potrebné sa oboznamovať, v priebehu konania boli procesnými stranami navrhnutí viacerí svedkovia, ktorých súd vypočúval a vo veci bolo nariadené znalecké dokazovanie, pričom z obsahu spisu vyplýva, že ustanovená znalkyňa telefonicky oznámila súdu, že sťažovateľ sa bez riadneho ospravedlnenia nedostavil na vyšetrenie (č. l. 542).

Po doručení znaleckého posudku tunajší súd vo veci bez akýchkoľvek prietáhov rozhodol a toto rozhodnutie bolo potvrdené odvolacím Krajským súdom v Košiciach, ktorý v rozhodnutí súdu prvého stupňa nezistil žiadne pochybenia.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti považujem priebežnosť daného konania na tunajšom súde za zodpovedajúcu predmetu konania, obsahu a rozsahu jednotlivých podaní (spis obsahuje v súčasnosti vyše 1100 strán) a jeho skutkovej obtiažnosti.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu z 10. októbra 2011 doručenom ústavnému súdu 13. októbra 2011 zotrvala na obsahu podanej sťažnosti a k obsahu vyjadrenia uviedla:

„Pokiaľ ide o obsah vyjadrenia Okresného súdu Košice II považujem za potrebné dať do pozornosti ústavnému súdu nasledujúce skutočnosti.

Ako je zrejmé z obsahu spisu, sťažovateľ podal návrh na začatie konania dňa 25. 07. 2000. Napriek tomu, ako je zrejmé z vyjadrenia, prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené na deň 03. 02. 2004, teda 3 a pol roka po podaní návrhu. Pre takéto obdobie nečinnosti súdu neobstojí poukazovanie na to, že sťažovateľ nepodal návrh bez väd a, že bol vyzývaný na odstránenie väd podania.

Ustanovenie § 6 Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom v čase podania návrhu totiž ukladalo súdu postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná a, aby skutočnosti, ktoré boli medzi účastníkmi sporné, sa spoľahlivo zistili. Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach § 43 ods. 2 umožňoval konanie pre neodstránenie nedostatkov väd podania zastaviť, rovnako ako zákon o súdnych poplatkoch umožňoval zastaviť konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku. Ani prípadná neúplnosť podania, či nezaplatenie súdneho poplatku, nezbavuje súd povinnosti konať tak, aby ochrana práv účastníkov bola rýchla a účinná, teda vykonávať procesné úkony tak, aby prostredníctvom tohto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku zabezpečil právo účastníka konania na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote. Súd teda nezbavujú povinnosti konať rýchlo a efektívne prípadné nedostatky procesného postupu na strane účastníka, ale aj v takomto stave konania má vykonávať úkony, ktoré by viedli k odstráneniu prekážok v konaní a v prípade, že by tieto prekážky odstránené neboli k jeho zastaveniu zo zákonných dôvodov. Nečinnosť súdu

v tomto smere nemôže byť ospravedlnená vytykávanými chybami postupu sťažovateľa. Navyše, ako to vyplýva aj z vyjadrenia Okresného súdu Košice II, uznesenie o zastavení konania bolo Krajským súdom v Košiciach zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Sťažovateľ je toho názoru, že každá situácia v ktorej dôjde k zrušeniu rozhodnutia prvostupňového súdu odvolacím súdom, je vlastne takým postupom prvostupňového súdu, ktorý spôsobil zbytočné prietahy spočívajúce v dĺžke odvolacieho konania.

Ako už bolo vyššie uvedené, prvé pojednávanie bolo nariadené na deň 3. 2. 2004, súd poukazuje na skutočnosť, že vo veci došlo k zmene pojednávajúceho sudcu ako aj na skutočnosť, že JUDr. S. Z. pred nariadením pojednávania musela preštudovať 150 strán spisu. V tejto súvislosti je potrebné dať do pozornosti ústavnému súdu, že nie je skutočnosťou, ktorá by mohla byť pripísaná na ťarchu sťažovateľa výmena vo veci pojednávajúceho sudcu, ani ďalšia zmena tohto sudcu, v súlade s rozvrhom práce súdu na príslušný kalendárny rok. Je povinnosťou súdu organizovať svoju činnosť tak, vrátane personálneho zabezpečenia výkonu súdnictva, aby táto organizácia zabezpečila plynulosť a efektívnosť rozhodovania. Navyše sťažovateľovi sa nejaví nijako relevantný argument o súvislosti medzi 150 stranovým spisom a skutočnosťou, že súd v jeho veci nenariadil za tri a pol roka ani jedno pojednávanie. Štúdium spisu aj po jeho pridelení inému sudcovi je základnou súčasťou práce sudcu a nemôže byť akceptované ako dôvod pre ktorý súd vo veci nekoná. Navyše, ako je zrejmé súd v čase pridelenia veci sudkyňi JUDr. S. Z. ešte nezačal vykonávať žiadne dokazovanie a nemožno ospravedlňovať jeho nečinnosť akoukoľvek zložitou veci, prinajmenšom v tomto štádiu konania.

V ďalšej časti sa Okresný súd Košice II venuje vo svojom vyjadrení časti konania, v ktorej bolo nariadené znalecké dokazovanie. Toto znalecké dokazovanie, ako je zrejmé, bolo dôvodom na odročenie pojednávania zo dňa 8. 11. 2005 a znalecký posudok bol podaný v novembri 2007, teda po dvoch rokoch. Je potrebné aj túto časť konania, predovšetkým jej dĺžku, považovať za takú, ktorou súd nevykonával efektívne svoju činnosť. Aj keď sa vo vyjadrení uvádza, že podanie znaleckého posudku urgoval, nie je zrejmé, že by súd použil poriadkové opatrenia podľa § 53, ktoré možno použiť voči každému, kto sťažuje postup súdu.

V ďalšej časti vyjadrenia je opísaný postup súdu po vydaní rozsudku zo dňa 11. 12. 2007.

Z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 267/2009 vyplýva, že podaniami sťažovateľa z roku 2005, ktorými navrhoval pristúpenie ďalších účastníkov na strane žalovaných a domáhal sa pripustenia a rozšírenia žaloby, sa súd nezaoberal a nereagoval na ne spôsobom, ktorý mu ukladá Občiansky súdny poriadok.

Občiansky súdny poriadok neumožňuje súdu nereagovať na takéto podania, keďže tieto vyžadujú na to, aby mohli spôsobiť zamýšľané účinky, súhlas súdu alebo pripustenie rozšírenia žaloby.

Súd so zreteľom na ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nemusí za každých okolností vyhovieť návrhu účastníka konania na pripustenie ďalších účastníkov do konania, ani nemusí pripustiť žalobu. Nemôže však o takýchto podaniach nerozhodnúť. Z uvedeného dôvodu možno celé konanie pred prvostupňovým odvolacím aj dovolacím súdom, po roku 2005 považovať za obdobie zbytočných prieťahov spôsobených prvostupňovým súdom a obdobie, ktoré bez akéhokoľvek dôvodu prispelo k neprimeranej dĺžke konania. Je totiž nepochybné, že nesprávny postup Okresného súdu Košice II vo vzťahu k citovaným podaniam, vyvolal potrebu zrušenia rozhodnutia prvostupňového aj odvolacieho súdu, a vec sa dostala do štádia v ktorom sa nachádzala v roku 2005. Obdobie šiestich rokov konania na rôznych stupňoch súdu nemohlo viesť k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania a túto skutočnosť možno pripísať len na vrub nesprávneho postupu Okresného súdu Košice II. So zreteľom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd SR jeho sťažnosti, tak ako bola upravená podaním zo dňa 15. 08. 2011, a v časti v ktorej ju prijal na ďalšie konanie uznesením zo dňa 24. 08. 2011, vyhovel.“

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 949/2002 ústavný súd zistil takýto stav a priebeh namietaného konania:

Dňa 25. júla 2000 sťažovateľ (ako žalobca) doručil okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhal ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch proti žalovanému, a to G. (okresný súd viedol vec pod sp. zn. 2 Nc 358/2000).

Okresný súd uznesením sp. zn. 2 Nc 358/2000 z 2. októbra 2000 vyzval sťažovateľa, aby upresnil označenie žalovaného a upresnil petit svojho žalobného návrhu uvedením, čoho sa v konaní domáha, a to v lehote 15 dní od doručenia výzvy.

Dňa 8. januára 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*Odstránenie väd návrhu*“ z 25. júla 2000, v ktorom upresnil okruh žalovaných a súčasne upresnil petit žalobného návrhu.

Dňa 22. januára 2001 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 8. februára 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku.

Dňa 19. februára 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*Upresnenie ďalšieho žalovaného v mojej veci*“, ktorým navrhol rozšíriť počet účastníkov konania na strane žalovaných.

Dňa 23. apríla 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*Doplnenie – spisu*“, ktorým doplnil spis o určité listiny.

Dňa 1. júna 2001 okresný súd uznesením č. k. 28 C 223/00-72 konanie zastavil (okresný súd doručil uznesenie sťažovateľovi 19. júna 2001).

Dňa 19. júna 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*Žiadosť o informácie*“, ktorým okresný súd žiadal o poskytnutie informácie o stave konania.

Dňa 20. júna 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 28 C 223/00-72 z 1. júna 2001, ktorým súd konanie zastavil.

Dňa 25. júna 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*Žiadosť o pokračovanie v súdnom konaní*“, ktorým ho žiadal, aby pokračoval v konaní.

Dňa 24. augusta 2001 okresný súd predložil spis spolu s opravným prostriedkom sťažovateľa Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní (krajský súd vec viedol pod sp. zn. 16 Co 332/01).

Dňa 31. augusta 2001 krajský súd uznesením č. k. 16 Co 332/01-99 uznesenie okresného súdu č. k. 28 C 223/00-72 z 1. júna 2001 v celom rozsahu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (uznesenie doručil okresnému súdu 18. októbra 2001 a sťažovateľovi 6. novembra 2001).

Dňa 2. novembra 2001 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie označené ako „*Urgencia v súdnom konaní vo veci 28 C 223/00*“, ktorým ho žiadal, aby začal vo veci konať.

Dňa 7. januára 2002 vo veci konajúci zákonný sudca JUDr. F. Č. oznámil predsedovi okresného súdu skutočnosti, ktoré zakladajú jeho zaujatosť proti sťažovateľovi (sťažovateľ v konaní vedenom pred Okresným súdom Košice I podal na zákonného sudcu žalobu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy), a predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie 22. februára 2002.

Dňa 28. februára 2002 krajský súd uznesením č. k. 15 Nc 12/02-106 vo veci vylúčenia z prerokúvania a rozhodovania veci sp. zn. 28 C 223/01 vedenej okresným súdom vrátil vec okresnému súdu (17. apríla 2002) na postup podľa § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) účinného od 1. januára 2002.

Dňa 22. apríla 2002 vo veci konajúci zákonný sudca JUDr. F. Č. oznámil predsedovi okresného súdu dôvody svojej zaujatosti.

Dňa 30. apríla 2002 predseda okresného súdu opatrením č. Spr. 2/02 pridelením vec náhodným výberom sudcovi oprávnenému rozhodovať o veci príslušného registra; novým zákonným sudcom sa stal JUDr. M. P. Okresný súd pridelením veci novú spisovú značku 20 C 949/2002.

Dňa 4. júna 2002 vo veci konajúci zákonný sudca JUDr. M. P. vyzval sťažovateľa, aby v lehote 15 dní od doručenia výzvy predložil súdu odpis upresnenej žaloby doručenej okresnému súdu 8. januára 2001.

Dňa 11. septembra 2002 sťažovateľ doručil okresnému súdu upresnenú žalobu.

Dňa 23. januára 2003 a 30. januára 2003 sťažovateľ doručil okresnému súdu podania, ktorými upresnil údaje o ďalších žalovaných.

Dňa 16. apríla 2003 sa v poradí treťou zákonnou sudkyňou stala JUDr. S. Z.

Dňa 3. februára 2004 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd pojednávanie odročil na 20. apríl 2004, z dôvodu potreby rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdneho poplatku a o ustanovenie mu advokáta.

Dňa 31. marca 2004 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-166 ustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu z radov advokátov – JUDr. V. a uznesením č. k. 20 C 949/2002-170 mu priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 20. apríla 2004 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom vypočul sťažovateľa a žalovaných, napokon pojednávanie odročil na 29. jún 2004 z dôvodu predvolania ďalších svedkov.

Dňa 7. mája 2004 a 24. júna 2004 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh na doplnenie dokazovania.

Dňa 29. júna 2004 okresný súd uskutočnil pojednávanie, vypočul sťažovateľa, svedkov MUDr. H. a Mgr. F. a odročil ho na neurčito z dôvodu potreby predvolania ďalších svedkov; sťažovateľ požiadal okresný súd o odpis zápisnice z pojednávania.

Dňa 26. augusta 2004 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o odpis zápisnice z pojednávania uskutočneného 29. júna 2004, ktorú mu okresný súd zaslal 10. septembra 2004.

Dňa 14. októbra 2004 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby upresnila okruh osôb na strane žalovaných.

Dňa 19. októbra 2004 sťažovateľ doručil okresnému súdu fotokópie všetkých zainteresovaných osôb v jeho veci.

Dňa 27. októbra 2004 okresný súd odročil pojednávanie nariadené na 2. november 2004 na 4. január 2005 (predvolal účastníkov konania a všetkých sťažovateľom dosiaľ navrhovaných svedkov).

Dňa 8. novembra 2004 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila okresnému súdu návrh, aby súd do konania pripustil vstup ďalších účastníkov na strane odporcu, a to Leteckú vojenskú nemocnicu ako odporcu v 2. rade a Ústrednú vojenskú nemocnicu ako odporcu v 3. rade.

Dňa 15. decembra 2004 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila okresnému súdu návrh, aby súd pripustil zmenu žalobného petitu, ktorým navrhla uloženie povinnosti odporcom zaplatiť sťažovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 3 350 000 Sk.

Dňa 4. januára 2005 okresný súd uskutočnil pojednávanie, pričom právna zástupkyňa sťažovateľa upresnila okruh účastníkov na strane žalovaného, okresný súd vypočul sťažovateľa a svedkov, uznesením č. k. 20 C 949/2002-307 pripustil zmenu žalobného petitu v zmysle podaného návrhu právnej zástupkyne sťažovateľa z 15. decembra 2004 a uznesením č. k. 20 C 949/2002-306 pripustil, aby do konania na strane žalovaných vstúpili ďalší účastníci na strane odporcu v zmysle návrhu podaného právnu zástupkyňou

sťažovateľa z 8. novembra 2004; pojednávanie odročil na 26. apríl 2005 na účely predvolania ďalších svedkov.

Dňa 22. februára 2005 žalovaná v 2. rade doručila okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu č. k. 20 C 949/2002-306 zo 4. januára 2005, ktorým pripustil vstup do konania na strane žalovaných ako žalovanú v 2. rade Leteckú vojenskú nemocnicu (okresný súd predložil spis krajskému súdu spolu s opravným prostriedkom 2. marca 2005).

Dňa 30. marca 2005 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh na doplnenie dokazovania, pričom uviedol, že na predvolaní a vypočutí ním navrhovaných svedkov v predchádzajúcom období netrvá.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 75/05-481 z 30. marca 2005 odmietol odvolanie žalovanej v 2. rade (spis vrátil okresnému súdu 29. apríla 2005).

Dňa 8. novembra 2005 okresný súd uskutočnil pojednávanie, pričom právna zástupkyňa sťažovateľa upresnila okruh účastníkov na strane žalovaného, okresný súd vypočul sťažovateľa a svedkov a pojednávanie odročil na neurčito na účely ustanovenia znalca a vypracovania znaleckého posudku na posúdenie zdravotného stavu žalobcu; žalobca a žalovaní boli vyzvaní, aby v lehote 10 dní formulovali otázky pre znalca.

Dňa 18. novembra 2005, 21. novembra 2005 a 22. decembra 2005 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrhy, aby do konania na strane žalovaných pristúpili ďalší účastníci.

Dňa 20. decembra 2005 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby v lehote 30 dní od doručenia výzvy predložila otázky pre znalca; tieto doručila právna zástupkyňa okresnému súdu 27. decembra 2005.

Dňa 10. januára 2006 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh na pripustenie rozšírenia žaloby o jeho mzdové nároky (odmena a náhrada ušlej mzdy).

Dňa 9. februára 2006 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie, v ktorom uviedol, že skutočne žiada pripustenie osôb označených v jeho podaní na č. l. 377 spisu ako ďalších účastníkov konania.

Dňa 21. júna 2006 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh, aby do konania na strane žalovaných pristúpil ďalší účastník.

Dňa 17. júla 2006 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/02-451 nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru zdravotníctva, odvetvia psychológie PhDr. S. (posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa) a uložil jej v lehote 40 dní vypracovať znalecký posudok.

Dňa 4. augusta 2006 ustanovená znalkyňa PhDr. S. doručila okresnému súdu žiadosť o zrušenie uznesenia o jej ustanovení za znalkyňu v namietanom konaní, čo odôvodnila svojou „výraznou“ pracovnou zaneprázdnenosťou a dlhodobejšou práceneschopnosťou.

Dňa 8. augusta 2006 sa sťažovateľ žiadosťou doručenou okresnému súdu domáhal pokračovania v konaní.

Dňa 18. augusta 2006 okresný súd predložil spis na vypracovanie znaleckého posudku ustanovenej znalkyni napriek jej žiadosti o zrušenie uznesenia o jej ustanovení za znalkyňu. Ustanovená znalkyňa spis neprevzala z už uvedených dôvodov.

Dňa 18. septembra 2006 ustanovená znalkyňa PhDr. St. doručila okresnému súdu ďalšiu žiadosť o zrušenie uznesenia o jej ustanovení za znalkyňu, pričom uviedla, že charakter problému, na ktorý okresný súd žiada vyjadrenie odborného znalca, vyžaduje odbornosť znalca v odbore zdravotníctva, odvetví psychiatrie, a nielen klinickej psychológie.

Dňa 22. septembra 2006 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/02-461 zmenil uznesenie zo 17. júla 2006 tak, že ustanovil za znalkyňu MUDr. K.

Dňa 10. októbra 2006 ustanovená znalkyňa MUDr. K. doručila okresnému súdu oznámenie, že odvetvie psychológia, v ktorom okresný súd žiada posudok podať, nie je odvetvie, v ktorom je ustanovená a vedená na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky ako znalec; pokiaľ okresný súd trvá na podaní znaleckého posudku, „trvá“ na zaslaní nového uznesenia.

Dňa 12. októbra 2006 okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 20 C 949/02-465, ktorým povolil ustanovenej znalkyni pribrať si konzultanta aj z iného odvetvia, ak to bude potrebné pre odborné posúdenie veci. Sťažovateľ doručil predsedovi okresného súdu sťažnosť na vo veci konajúcu zákonnú sudkyňu JUDr. Z.

Dňa 18. februára 2007 ustanovená znalkyňa zaslala okresnému súdu oznámenie, v ktorom uviedla, že jej doteraz neboli predložené otázky, na ktoré má v znaleckom posudku odpovedať, a preto žiadala o ich predloženie.

Dňa 26. marca 2007 okresný súd doručil ustanovenej znalkyni uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania č. k. 20 C 949/02-451 zo 17. júla 2006.

Dňa 30. apríla 2007 ustanovená znalkyňa predvolala sťažovateľa na vyšetrenie na účely vypracovania znaleckého posudku na 12. máj 2007, na ktoré sa však sťažovateľ

nedostavil. V liste z 11. mája 2007 sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že tá istá ustanovená znalkyňa sa jeho zdravotným stavom zaoberala už v roku 2006 v súvislosti s iným konaním, ktorého je účastníkom, a z tohto dôvodu namietal jej zaujatosť.

Dňa 16. mája 2007 ustanovená znalkyňa oznámila okresnému súdu, že 12. mája 2007 sa sťažovateľ nedostavil na vyšetrenie a ani sa neospravedlnil, a 30. mája 2007 oznámila okresnému súdu, že ďalšie vyšetrenie sťažovateľa určila na 17. jún 2007, a v tejto súvislosti žiadala okresný súd o súčinnosť pri zabezpečení účasti sťažovateľa na vyšetrení jeho zdravotného stavu.

Dňa 7. júna 2007 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby sa 17. júna 2007 dostavil na lôžkové oddelenie na vyšetrenie pre účely vypracovania znaleckého posudku.

Dňa 11. júna 2007 sťažovateľ doručil okresnému súdu odpoveď na jeho urgenciu zo 7. júna 2007, ktorú odôvodnil tým, že jeho odborná lekárka nedala súhlas na takéto vyšetrenie, a tiež z dôvodu svojej osobnej starostlivosti o svoju chorú 81-ročnú matku; okresnému súdu zaslal aj výpis z osobného účtu zo Spoločnej zdravotnej poisťovne, že sa nikdy neliečil na žiadne psychiatrické choroby a ani ho nikto na ne neliečil.

Dňa 31. júla 2007, 14. augusta 2007 a 15. októbra 2007 sťažovateľ zaslal predsedovi okresného súdu žiadosť o zmenu predsedu senátu konajúceho vo veci a aj zákonnej sudkyne (15. októbra 2007).

Dňa 2. septembra 2007 sťažovateľ zaslal okresnému súdu „*žiadosť o začatie súdneho konania vo veci*“.

Dňa 10. septembra 2007 okresný súd vyzval ustanovenú znalkyňu, aby mu oznámila, v akom stave sa nachádza znalecké dokazovanie, ako aj dôvody, ktoré jej bránia v jeho vypracovaní.

Dňa 24. septembra 2007 ustanovená znalkyňa oznámila okresnému súdu, že na vypracovanie znaleckého posudku potrebuje písomné stanovisko okresného súdu, keďže sa jej nepodarilo vyšetriť sťažovateľa, a taktiež uviedla, že znalecký posudok „*nemusí byť bez vyšetrenia sťažovateľa vykonaný riadne*“.

Dňa 9. novembra 2007 okresný súd urgoval ustanovenú znalkyňu na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 27. novembra 2007 ustanovená znalkyňa doručila okresnému súdu znalecký posudok.

Dňa 11. decembra 2007 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil a súhlasil s prerokovaním veci bez súdom mu ustanovenej právnej zástupkyne; okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-666 vyhlásil dokazovanie za skončené a rozsudkom č. k. 20 C 949/2002-698 žalobu sťažovateľa zamietol, pričom rozhodol aj o trovách konania.

Dňa 11. februára 2008 sťažovateľ doručil okresnému súdu odvolanie proti rozsudku č. k. 20 C 949/2002-698 z 11. decembra 2007 a 12. mája 2008 „*upresnenie odvolania*“.

Dňa 13. februára 2008 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy oznámil, či súhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania.

Dňa 14. februára 2008 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila okresnému súdu žiadosť o zrušenie jej ustanovenia za právnu zástupkyňu sťažovateľa z dôvodu jej pracovnej zaťaženia.

Dňa 10. marca 2008 okresný súd predložil spis spolu s opravným prostriedkom sťažovateľa krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní (krajský súd vec viedol pod sp. zn. 5Co 62/08 a bola pridelená do senátu predsedu JUDr. S.).

Dňa 10. marca 2008 sťažovateľ doručil krajskému súdu podanie označené ako sťažnosť proti postupu okresného súdu.

Dňa 28. marca 2008 sťažovateľ doručil okresnému súdu oznámenie, v ktorom uviedol, že s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania nesúhlasí.

Dňa 17. júna 2008 krajský súd nariadil vo veci pojednávanie na 28. júl 2008.

Dňa 20. júna 2008 krajský súd prípisom požiadal Fakultnú nemocnicu s poliklinikou, o zaslanie kompletnej zdravotnej dokumentácie sťažovateľa.

Dňa 4. júla 2008 vedúci zdravotníckeho zariadenia MUDr. S. oznámil krajskému súdu, že osobný spis sťažovateľa spolu s jeho zdravotnou dokumentáciou bol 20. septembra 2000 odoslaný do archívu v L., a odkázal krajský súd na túto inštitúciu.

Dňa 24. júla 2008 predseda senátu JUDr. S. účastníkom konania oznámil, že ruší pojednávanie nariadené na 28. júl 2008 bez uvedenia dôvodu.

Dňa 2. septembra 2008 právna zástupkyňa sťažovateľa opakovane požiadala okresný súd o zrušenie jej ustanovenia za právnu zástupkyňu sťažovateľa.

Dňa 3. septembra 2008 krajský súd uskutočnil vo veci pojednávanie, na ktoré sa právna zástupkyňa sťažovateľa nedostavila; pojednávanie bolo odročené s tým, že vec bude vrátená súdu prvého stupňa na rozhodnutie o žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľa (doručenej okresnému súdu 14. februára 2008) o zrušení jej ustanovenia za právnu zástupkyňu sťažovateľa.

Dňa 4. septembra 2008 krajský súd uznesením č. k. 5 Co 62/2008-908 vrátil vec súdu prvého stupňa (na rozhodnutie o žiadosti právnej zástupkyne o zrušenie jej ustanovenia za právnu zástupkyňu sťažovateľa).

Dňa 7. októbra 2008 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-909 zrušil uznesenie č. k. 20 C 949/2002-206 z 31. marca 2004, ktorým ustanovil JUDr. Verešovú za právnu zástupkyňu sťažovateľa, ktoré 14. októbra 2008 doručil sťažovateľovi, a v nadväznosti na to 13. októbra 2008 predložil spis na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku č. k. 20 C 949/2002-698 z 11. decembra 2007 krajskému súdu.

Dňa 27. októbra 2008 krajský súd na verejnom pojednávaní vyhlásil rozsudok č. k. 5 Co 62/2008-915, ktorým potvrdil rozsudok prvostupňového súdu č. k. 20 C 949/2002-698 z 11. decembra 2007 (krajský súd predtým oznámil účastníkom konania verejné vyhlásenie rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania).

Dňa 26. novembra 2008 sťažovateľ doručil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) podanie označené ako „*Odvolanie proti rozsudku*“ prvostupňového súdu aj krajského súdu a žiadal stanovisko k obidvom rozsudkom.

Dňa 1. decembra 2008 najvyšší súd odstúpil odvolanie sťažovateľa okresnému súdu.

Dňa 16. decembra 2008 okresný súd vyhodnotil podanie sťažovateľa ako dovolanie a uznesením č. k. 20 C 949/2002-979 mu uložil, aby doplnil svoje podanie, a 8. januára 2009 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie v sume 6 803,50 €.

Dňa 13. januára 2009 sťažovateľ doplnil svoje podanie (dovolanie) a upresnil petitiu návrhu.

Dňa 26. januára 2009 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o „odpustenie“ súdneho poplatku a doložil potvrdenie o osobných a majetkových pomeroch.

Dňa 5. februára 2009 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby obratom oznámil, či žiada, aby mu bol ustanovený zástupca z radu advokátov, keďže ako dovolateľ musí byť zastúpený advokátom.

Dňa 5. februára 2009 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-1023 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 13. februára 2009 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Dňa 16. februára 2009 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-1027 ustanovil sťažovateľovi za právneho zástupcu advokáta JUDr. J. T.

Dňa 19. marca 2009 okresný súd predložil spis na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Dňa 3. apríla 2009 najvyšší súd vrátil vec okresnému súdu ako predčasne predložený bez rozhodnutia (s tým, že súdom ustanovený právny zástupca sa k dovolaniu nevyjadril, ako aj s tým, že po odstránení nedostatkov dovolania je potrebné toto doručiť ostatným účastníkom konania).

Dňa 7. apríla 2009 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-1033 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby doplnil dovolanie a uviedol konkrétne dovolacie dôvody s ich odôvodnením.

Dňa 22. júna 2009 okresný súd urgoval právneho zástupcu sťažovateľa na doplnenie dovolania.

Dňa 8. júla 2009 právny zástupca sťažovateľa požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na doplnenie dovolania.

Dňa 6. augusta 2009 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-1038 uložil právnenému zástupcovi sťažovateľa poriadkovú pokutu v sume 200 € z dôvodu porušenia povinnosti doplniť sťažovateľom podané dovolanie v súdom určenej lehote.

Dňa 24. augusta 2009 právny zástupca sťažovateľa sa vyjadril k výzve súdu zo 7. apríla 2009 (opakovane žiadal sťažovateľa konkretizovať dovolacie dôvody, ktorý tak však neurobil) a podal odvolanie proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty č. k. 20 C 949/2002-1038 zo 6. augusta 2009.

Dňa 16. septembra 2009 okresný súd zrušil uznesenie č. k. 20 C 949/2002-1038 zo 6. augusta 2009 o uložení poriadkovej pokuty právnenému zástupcovi sťažovateľa.

Dňa 24. septembra 2009 okresný súd predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní.

Dňa 14. marca 2011 najvyšší súd uznesením č. k. 3 Cdo 267/2009-1109 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 62/2008 z 27. októbra 2008 a rozsudok okresného súdu č. k. 20 C 949/2002-698 z 11. decembra 2007 a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že okresný súd sa nezaoberal procesnými návrhmi sťažovateľa a nevyzval sťažovateľa na opravu a doplnenie jeho procesných úkonov, ktoré vykazovali nedostatky.

Ústavný súd zistil, že po vrátení spisu okresnému súdu najvyšším súdom 25. marca 2011 doručoval okresný súd 14. apríla 2011 účastníkom konania rozhodnutie najvyššieho súdu.

Dňa 1. júna 2011 právny zástupca sťažovateľa JUDr. T. požiadal o predĺženie lehoty na odstránenie nedostatkov podania a súčasne podal námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni.

Dňa 3. júna 2011 okresný súd uznesením č. k. 20 C 949/2002-1234 predĺžil právnomu zástupcovi sťažovateľa lehotu na odstránenie nedostatkov jeho podania v zmysle žiadosti z 1. júna 2011.

Dňa 14. októbra 2011 okresný súd zaslal výzvu právnomu zástupcovi sťažovateľa, či má považovať podnet za námietku zaujatosti.

Ústavný súd zistil, že od vrátenia spisu krajským súdom okresnému súdu 25. marca 2011 okresný súd vo veci nenariadil žiadne pojednávanie.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne

prerokovala bez zbytočných priet'ahov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 41/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota účastníka konania neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná.

Sudca je podľa § 117 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe o ochranu osobnosti a náhrade nemajetkovej ujmy. Po právnej stránke ide o štandardnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľom a okresným súdom a ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil nijakú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Zo skutkového hľadiska je vec zložitejšia, a to najmä s ohľadom na opakované dopĺňanie žaloby sťažovateľom a potrebu vykonať časovo náročnejšie dokazovanie, pričom v súvislosti s vykonaním dokazovania je potrebné poukázať na skutočnosť, že dokazovanie vyžadovalo tak zabezpečenie viacerých svedkov, ako aj oboznámenie sa a vyhodnotenie mnohých listinných dôkazov a vypracovanie znaleckého posudku. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že faktická zložitosť veci čiastočne ovplyvnila doterajšiu dĺžku namietaného konania, nemožno ňou však ospravedlniť doterajšiu dĺžku namietaného konania v trvaní viac ako 11 rokov.

2. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd uplatnil pri hodnotení doterajšieho priebehu napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania.

Ústavný súd pripúšťa, že procesné úkony, ktoré počas doterajšieho priebehu konania urobil sťažovateľ (žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku, odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania a proti rozsudku, návrhy na pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania na strane odporcu, návrhy na zmenu petitu a opakované dopĺňania žaloby, námietky

zaujatosti proti ustanovenej znalkyni a opakované návrhy na doplnenie dokazovania), objektívne vplývali na priebeh a dĺžku namietaného konania, keďže vo veci konajúci okresný súd sa s týmito návrhmi sťažovateľa musel a mal zaoberať. Zároveň ale ústavný súd konštatuje, že išlo o procesné úkony, ktoré síce ovplyvnili doterajšiu dĺžku namietaného konania, ale na ktorých uplatnenie má sťažovateľ právo podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a preto nemôžu ísť na jeho ťarchu. Ústavný súd ich ale zohľadnil pri určení výšky finančného zadost'učinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Ústavný súd súčasne pri posudzovaní veci prihliadal aj na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Konanie okresného súdu je poznačené niekoľkými obdobiami nečinnosti:

- obdobie od zaslania výzvy okresného súdu sťažovateľovi 4. júna 2002 do uskutočnenia prvého pojednávania vo veci 3. februára 2004, ktoré trvalo viac ako 19 mesiacov,

- obdobie od odročenia pojednávania na neurčito na účely ustanovenia znalca a vypracovania znaleckého posudku v trvaní takmer deväť mesiacov, pričom znalec bol ustanovený až po šiestich rokoch od začatia konania.

Ústavný súd ďalej dospel k záveru, že konanie okresného súdu vykazuje znaky neefektívnej činnosti. Za takúto ústavný súd považuje:

- zamietnutie žaloby sťažovateľa uznesením č. k. 28 C 223/00-72 z 1. júna 2001 z dôvodu, že podanie sťažovateľa neobsahovalo všetky zákonom predpísané náležitosti. Toto uznesenie na základe podaného odvolania krajský súd uznesením č. k. 16 Co 332/01-99 z 31. augusta 2001 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že sťažovateľ si súdom uloženú povinnosť doplniť podanie o zákonom predpísané náležitosti v určenej lehote splnil;

- predloženie „námiety zaujatosti“ konajúceho zákonného sudcu na rozhodnutie krajskému súdu a vrátenie veci okresnému súdu na zabezpečenie postupu podľa § 15 ods. 1 OSP (január – apríl 2002);

- ustanovenia znalkyne na vykonanie znaleckého posudku z odboru, v ktorom nie je vedená v zozname znalcov príslušného súdu;

- nerešpektovanie žiadosti ustanovenej znalkyne o zrušenie uznesenia o jej ustanovení;

- nesústredený postup okresného súdu po podaní odvolania sťažovateľa proti rozsudku č. k. 20 C 949/2002-698 z 1. decembra 2007, ktorým žalobu zamietol, spočívajúci predovšetkým v tom, že okresný súd predložil spis spolu s opravným prostriedkom sťažovateľa krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní bez toho, aby sa náležite vysporiadal so žiadosťami právnej zástupkyne sťažovateľa, ktorá žiadala zrušiť svoje ustanovenie za právnu zástupkyňu sťažovateľa v tomto konaní tak pre rozpor záujmov, ako aj z dôvodu jej pracovnej vyťaženia (december 2007 – október 2008);

- nedostatky v postupe okresného súdu zistené v dovolacom konaní, keď najvyšší súd pre nedostatky konania uznesením č. k. 3 Cdo 267/2009-1109 zrušil rozsudok krajského súdu z 27. októbra 2008, ako aj rozsudok okresného súdu z 11. decembra 2007 a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie (25. marca 2011).

Ústavný súd po posúdení všetkých skutočností vzhľadom na uvedené rozhodol, že okresný súd svojou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002 s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania (viac ako 11 rokov) spôsobil zbytočné prietahy v konaní, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo ešte namietané konanie právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 949/2002 v ďalšom období konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 150 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti, keď uviedol, že „... *Okresný súd Košice II v plnej miere pošliapal jeho práva, spravodlivo a včas právnou cestou vyriešiť jeho podanú žalobu...*“, pričom vyjadril presvedčenie o plnej zodpovednosti okresného súdu „... *za jeho dvanásťročné trápenie v domácom väzení...*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý si vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 20 C 949/2002 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, „procesnú aktivitu“ sťažovateľa, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľa nebolo v čase rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sume 5 000 €.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. I. R.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €.

Právna zástupkyňa sťažovateľa vyčíslila trovy konania za tri úkony právnej služby v sume 471,28 €. Ústavný súd úhradu priznal v požadovanej sume, pretože neprekračovala sumu vypočítanú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Keďže ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľovi právnu zástupkyňu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenej právnej zástupkyňi trovy právneho zastúpenia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľom rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu (v bode 5 výroku tohto rozhodnutia) povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2011